

A Nemzeti Kisebbségek Statútumára vonatkozó törvénykezdeményezés, amelyet az RMDSZ egyeztetett a Romániában hivatalosan bejegyzett nemzeti kisebbségi szervezetek képviselőivel, feltételezhetően jó a megkérdezetteknek, de rossz az erdélyi magyar nemzeti közösségnek!

A törvénykezdeményezésben részben fellelhetők a nemzetközi dokumentumok egyéni kisebbségi jogok tárgyában megfogalmazott előírásai, de minduntalan megjelennek azok a kiegészítések, amelyek az Erdélyben őshonos magyar nemzeti közösséget alárendelik, kiszolgáltatják a többségi- és a csoport hatalomnak!

Már a „nemzeti kisebbség” 3. cikkelyben megfogalmazott definíciója jelzi, hogy kezdeményezők, bár mintaként veszik az 1993/1201. sz. ET Ajánlás szövegét, mégis megváltoztatják annak egyik legfontosabb feltételét: „nemzeti kisebbség alatt az embereknek egy államon belüli olyan *csoportja* értendő, amelynek tagjai ... régi, szilárd és tartós kapcsolatot tartanak fenn ezzel az állammal”! E megfogalmazást kicserélik a „Románia területén legalább 100 éve élő *román polgárok közössége*” fogalomra! Tehát, az erdélyi magyarság olyan román polgárok közössége, amely legalább 100 éve él Románia területén? A győztes nagyhatalmak nem 85 éve rendeltek, akaratunk ellenére, új állami főnhatóság alá? Nem 1000 éve élünk őshonosként szülőföldünkön?

Az „emberek csoportja” helyett a „román polgárok közössége” fogalom használata a 4. cikkelyben újabb minősítésbe csap át: „A nemzeti kisebbséghez tartozó személyek román állampolgárok, akik szabadon, senki által nem kényszerítve nyilvánítják ki egy *nemzeti közösséghez* val
ó tartozásukat.” A magyar nemzetiségűek miként fognak nyilatkozni: a magyar nemzeti kisebbséghez vagy a magyar nemzeti közösséghez tartoznak? Azt nem is feltételezhetjük, hogy kezdeményezők nem ismerik a „nemzeti kisebbség” és a „nemzeti közösség” fogalmak közötti lényeges különbséget! Akkor, miért nem fogalmazzák meg a „nemzeti közösség” definícióját? Talán azért nem, hogy mindenhol, ahol a törvénykezdeményezésben a „nemzeti közösség” fogalmat használják (13/2., 15/2., 21. és 60. cikkely) a rendelkezés nem legyen értelmezhető? Azt már mondanunk se kell, hogy az erdélyi magyarság önminősítése nem nemzeti kisebbség, hanem *nemzeti közösség*, amely igényli és képes élni a személyi elvű- és Székelyföldön a területi önkormányzással! A román hivatalos dokumentumokban a határon kívüli románságot mindig és mindenhol *román közösségnek* és nem román kisebbségnek nevezik!

A 2. cikkelyben „román államot alkotó tényezőknél” tekintik a nemzeti kisebbségeket. Ez rendkívüli megállapítás, amely szerint Romániában minden nemzeti közösség számára a többségi nemzettel való egyenrangúságot, teljes és tényleges egyenlőséget kellene szavatolni! Jogot a belső önrendelkezésre, jogot a közösségi önkormányzásra, jogot Székelyföld autonómiájára! A törvénykezdeményezés azonban minimális alku, akár az erdélyi magyar nemzeti közösség jogköveteléseit, akár az európai chartákat, akár az Európai Unióban

honos gyakorlatot vesszük figyelembe!

A Keretegyezmény a Nemzeti Kisebbségek Védelméről, amelyet Románia Parlamentje is ratifikált, 4. cikkelyében előírja: „A felek kötelezik magukat annak elfogadására, hogy megfelelő intézkedéseket hoznak a gazdasági, a társadalmi, a politikai és a kulturális élet minden területén a nemzeti kisebbséghez tartozó személyek és a többséghez tartozók közötti teljes és tényleges egyenlőség előmozdítása érdekében. Ezen intézkedéseket pedig nem lehet megkülönböztetésként értékelni.” Ezt kellett volna tartalmaznia a törvénykezdeményezés 7/2 cikkelyének is, mert ez vezet a közösségi önkormányzáshoz, amelyet a többségi közösség is megélt! Az erre vonatkozó normatív rendelkezések elmulasztását, tehát, többek között, az erdélyi magyar nemzeti közösség személyi elvű- és Székelyföld autonómiájának visszautasítását is diszkriminációnak kellene minősíteni!

A 8. cikkely, bár a *nemzeti közösségek* önazonosságának összetevőiről rendelkezik, az önazonossági elemek közül kihagyja az adott nemzet történelmét, amely például az erdélyi magyarság tekintetében a magyar nemzet történelme! A mellőzés bizonyára nem véletlen, hiszen a nemzeti tudat erősítése a nemzeti közösség szülőföldön való megmaradásának egyik legfontosabb meghatározója!

Ami pedig az egyéni kisebbségi jogokra vonatkozó közösségi igényeket illeti, ezeket a hatóságoknak – a 10. cikkely értelmében - csakis akkor kell figyelembe venniük, ha az illető kisebbség hiteles képviselője a tárgykörben nem hozott határozatokat. E fejezet elemzését nem is kell tovább folytatnunk, olyannyira nyilvánvaló a nemzeti közösség kiszolgáltatottsága egy pártként működő szervezetnek. Az anyanyelvű oktatás terén már szó sincs arról, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozóknak joguk anyanyelvükön tanulniuk az oktatás minden formájában, típusán és szakán! Szó sincs az Állami Magyar Tudományegyetem újralétesítéséről! Szó sincs az állami magyar főiskolák helyreállításáról! Szó sincs az 1994-ben 500.000 aláírással hitelesített állampolgári törvénykezdeményezés érvényesítéséről! Szó sincs az anyanyelvű önálló állami oktatási és kulturális intézményhálózat és felügyelet létrehozásáról! Szó sincs a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájának teljes értékű alkalmazásáról!

A nemzeti kisebbségek statútumára vonatkozó törvénykezdeményezés V. fejezetében azonban szó van a *kulturális autonómiáról*! Az 55. cikkely szerint, a kulturális autonómia hatáskört szavatol a nemzeti kisebbségek számára, hogy választott és az állam hatóságai által elismert testületeik révén normatív értékkel döntsenek a nemzeti, kulturális, nyelvi és vallási önazonosságra vonatkozó kérdésekről, amely határozatokat az állami hatóságok hajtják végre!

Tehát, miként értelmezik az elképzelt *kulturális autonómiát*? Az önazonosság védelmében hozott döntések a nemzeti kisebbség által létrehozott és az állam által elismert testületek hatásköre. A végrehajtás az állami hatóságoké! De a kulturális autonómia hatásköreinek gyakorlásával felhatalmazott testületet – a Kulturális Autonómia Nemzeti Tanácsát -, nem a nemzeti közösség, hanem, a törvénykezdeményezés 58/1. cikkelye értelmében, a nemzeti kisebbség állami hatóságok által elfogadott és bejegyzett, tehát parlamenti képvisellel rendelkező
szervezete, belső

választások révén

hozza létre! Ez se nem több, se nem kevesebb, mint ami ma történik: egy szervezet tagsága az általa megszervezett belső választásokon dönt a kulturális autonómia hatásköreit gyakorló testület létrehozásáról és nem a nemzeti közösség! Ez nem közösségi autonómia! Talán ez a sajátosan értelmezett kulturális autonómia!? S mind ezt, az érvényben lévő törvények kiegészítik! Miként? Mindannyian tudjuk és érezzük! Nem kivételek azok az antidemokratikus törvények sem, amelyek lehetlenné teszik új képviselői szervezetek létrejöttét – a már bejegyzett kisebbségi szervezetek mellett. Új „kisebbségi szervezetek” társaságként, vagy alapítványként létrejöhetnek, de jelen törvénykezdeményezés tárgyában semmi hatáskörük! Mit számít az Európa Tanács, az Európai Parlament elmarasztaló véleménye?!

A szülőföldjén őshonos erdélyi magyar nemzeti közösség, a székelység számára a törvénykezdeményezés elfogadhatatlan! Az erdélyi magyarságnak Személyi Elvű Autonómia Statútumra, a székelységnek Székelyföld Autonómia Statútumára van szüksége! Ez a közösségi akarat! Ha valakik elfogadják a kialakított kisebbségi létet, s egy szervezetnek akarnak kulturális autonómiát, ám tegyék, de ne az erdélyi magyarság nevében és ne létének veszélyeztetésére!

2005. március 23.

Dr. Csapó I. József,
a Székely Nemzeti Tanács elnöke